

Rosa quan la vaig visitar i jo mateixa vaig vore les dificultats que tenen i també la confiança en elles mateixes com a portadores d'una tradició mil·lenària i de molta paciència.

Ara em tocava a mi rebre-la a ca meua, presentar-li la meua família i ensenyar-li els costums d'ací. Vaig comptar també amb l'ajuda d'algunes persones del poble i de la meua pròpia família. Les veus de totes elles han quedat recollides per Rosa, que sempre porte damunt una gravadora com a bona periodista, o com ella preferís anomenar-se "comunicadora popular". Allà a la ciutat de Puno on viu és la responsable d'un programa de ràdio setmanal a una emissora local on tracte temes d'interès per a les dones aimares com l'educació, les tècniques agrícoles, els preus del mercat, la salut i molts altres plantejant les dificultats i sobretot les alternatives que com a dones tenen en una societat que no valora el seu treball i alhora se n'aprofite.

Curiosament els habitants de l'altiplà peruà podran sentir els propers mesos a la ràdio parlar en valencià a uns quants covarxins sobre els costums i les arrels tradicionals i modernes per a treballar el camp i sobre el funcionament de la Cooperativa Agrícola Sant Isidre de Les Coves. Tomàs lo Saboné, president de la cooperativa, li va ensenyar el molí d'oli, la trencadora d'ametlles i les altres instal·lacions a disposició dels agricultors del poble. Rosa es va interessar per la forma d'organitzar-se i la política de subvencions europees que es reben a canvi de limitar o variar la producció segons es decidís Brusel·les. Alhora va constatar com el seu govern té d'abandonada la gent que viu de l'agricultura al Perú, que represente unes tres quartes parts de la població o inclús més i pràcticament tota és d'origen indígena. També ens va explicar com la corrupció dels governants s'emporte els diners dels pressupostos que traurien al país de la

misèria que l'assole i fa impossible no viure sinó sobreviure de la terra com han fet les generacions anteriors.

També s'escoltaran al programa de ràdio les explicacions de mon pare al Mas de Moliné parlant sobre les maneres d'empeltar oliveres i de regar a goteig, a més de les contrapartides de les subvencions europees segons la seua experiència d'agricultor que coneix bé la situació. Els productes de la terra no van faltar i després de menjar unes bones llesques de meló blanc i meló d'Alger a ca Glòria la Pita li va mostrar les arrels del camp i dels animals que gastaven fa un grapat d'anys i que ara conserve com un patrimoni heretat que li porte a la memòria records de temps passats on treballar la terra volie dir suar la gana. Per

a Rosa encara avui és així degut a la impossibilitat econòmica per a introduir maquinària agrícola i per això les arrels que va vore li eren d'allò més conegudes: el forcat i el bernet de llaurar, les forques de batre, les corbelles de segar... Però també en va vore d'altres relacionades amb l'olivera i la vinya, desconegudes al seu terreny, com les d'espodassar les vinyes abans de la poda o les manetes i maquinetes que s'empren per a collir i arregar les olives.

En un sol dia Rosa va passejar pels carrers de Les Coves i va anar pel camp, va menjar una bona paella feta per ma mare i va tastar el nostre oli, i tenie la sensació d'estar lluny i alhora prop de natros. La mateixa sensació que jo vaig tindre a ca d'ella ara fa dos anys. Serà que en el fons la gent aimara i la covarxina no som tan diferents?

Si li voleu escriure podeu fer-ho a l'adreça electrònica: pacha_aru@hotmail.com

